

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● № 32 (3584) ●

● ПЯТНІЦА, 26 КАСТРЫЧНІКА, 2018

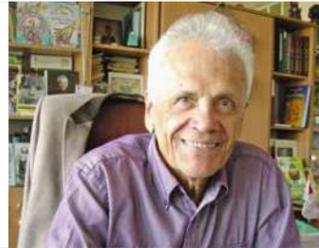
ВЫДАННЕ “ГОЛАС РАДЗІМЫ” ЧЫТАЙЦЕ НА ПАРТАЛЕ ZVIAZDA.BY

“Беларускія сезоны” ў Даўгаўпілсе
Стар. 2

Моцнае прыцягненне Мазыра
Стар. 5

Сын, сям’я, камсамол і “Вясёлка”
Стар. 6

СВЕТАПОГЛЯД

Храм адзінства нашага

Чын вялікага асвячэння Храма-помніка ў гонар Усіх святых, што 25 гадоў будаваўся ў Мінску, узначальваў Свяцейшы Патрыярх Маскоўскі і ўсяе Русі Кірыл

Іван Ждановіч

Дбаючы пра будучыню — варта памятаць пра мінулае, урокі гісторыі, пра духоўны досвед папярэднікаў. Пра тое думалася, калі ў Мінску на Пакровы асвячаўся велічны храм. Дарэчы, у беларусаў шанаванне продкаў мае дагістарычныя карані: так сцвярджаюць даследчыкі народных традыцый. Паводле вераванняў продкаў, людзі пасля зямнога жыцця становяцца Дзядзямі: нашымі нябачнымі — нябеснымі — апекунамі. Таму й цяпер яшчэ ў хатах вясковых абразы хрысціянскія, прыбраныя белымі вышыванымі ручнікамі, суседзяць з фотопартрэтамі родзічаў, што калісьці хаты збудавалі, жылі ў іх, ад ворагаў зямлю сваю баранілі ды застаюцца, пасля пераходу ў свет іншы, духоўнымі дарадцамі, абаронцамі для нашчадкаў роду.

Асаблівае значэнне ў жыцці супольнасці маюць векавыя традыцыі, калі адбудоваецца незалежная дзяржава. Якраз у такі час вельмі патрэбнае адзінства. І досвед старэйшых, іх прыклад, і мудрая развага, і сэрца спагадлівае, нават самаахвярнае патрэбна — каб умець падняцца над часовымі, асабістымі, дробнымі спрэчкамі-сваркамі ў імя нечага значна больш істотнага. Поўная

ж назва месца па вуліцы Усіх-свяцкай, дзе, паводле слоў святароў, цяпер гаспадарыць Святая Тройца й жыхарамі ўсе святых: Храм-помнік у гонар Усіх святых і ў памяць аб ахвярах, што выратаванню Айчыны нашай паслужылі. У дні асвячэння будынка мітрафорны протаіерэй Фёдар Поўны, адзін з ініцыятараў яго ўзвядзення й цяперашні настояцель Усіхсвяцкага прыхода, казаў журналістам: вельмі сімвалічна тое, што храм расце разам з маладой Беларуссю.

На сайце <http://hramvs.by/> чытаем, што ён “стане галоўным духоўным агульнанацыянальным мемарыялам у памяць пра мільёны беларусаў і выхадцаў з Беларусі, якія загінулі й былі раскіданыя па ўсім свеце рэвалюцыямі, войнамі, гвалтоўнымі перасяленнямі ды рэпрэсіямі, якія пакінулі родныя месцы ў пошуках лепшае долі”. Так што можна прадбачыць: беларусы з замежжа будуць наведваць яго. Дарэчы, мы пісалі ўжо (“Хлопец-Герой з Падгор’я” — ГР, 25.01.2018) пра тое, што капсулу з зямлёй з магілы беларуса, снайпера Ленінградскага фронту, Героя Савецкага Саюза Фядосія Смалячкова заклалі ў крыпце Храма-помніка. Як вядома, у шэрагах абаронцаў нескаронага Ленінграда, сярод ягоных

Аляксандр Лукашэнка і Патрыярх Кірыл. Сустрэча ў Мінску.

жыхароў-пакутнікаў тае пары, працаўнікоў на заводах у каліцы блакады былі дзясяткі тысяч беларусаў. Памятная літвя й цырымонія закладкі капсулы прайшлі пры ўдзеле беларусаў з Санкт-Пецярбурга і Ленінградскай вобласці. Тады ж прэзідэнт Фонду садзеяння развіццю ра-

сійска-беларускага супрацоўніцтва “Белыя Росы” Ірына Рогова казала, што “для 120 тысяч беларусаў, якія жывуць у горадзе на Няве і ў Ленінградскай вобласці, шанаваць гісторыю і памяць пра землякоў — не проста словы: гэта святы абавязак нашых сэрцаў”. → **Стар. 3**

ПРЭМ’ЕРА

Балет на слццкі сюжэт

У Вялікім тэатры Беларусі ўпершыню пастаўлены балет “Анастасія”, правобразам галоўнай гераіні якога паслужыла княгіня Анастасія Слуцкая

Аўтар лібрэта, драматург Анатоль Дзялендзік раскажаў на старонках кастрычніцкага нумара часопіса “Партэр”, што шмат працаваў з гісторыяй Анастасіі Слуцкай, напісаў сцэнарый фільма. Калі ж у Вялікім тэатры вырашылі паставіць балет пра Анастасію, да яго звярнуўся дырэктар тэатра Уладзімір Грыдзюшка. Па словах лібрэтыста, балет — гэта зусім іншая гісторыя, чым у фільме, таму параіў: забудзьцеся пра яго, атрымлівайце асалоду ад новага відовішча.

Нагадаем, што Анастасія пасля смерці мужа (1503), князя слццкага і капільскага Сямёна Міхайлавіча, кіравала княствам у той час, калі на яго часта нападалі крымскія татары. І ёй у 1505-1508 гадах удавалася тое рабіць, асабіста ўзначальваючы войска. З часам кіраванне княствам прыняў на сябе яе сын Юрый.

Напярэдадні прэм’еры на сцэне тэатра, у дэкарацыях балета, ладзілася сустрэча з журналістамі. Яны мелі магчымасць задаць пытанні балетмайстру-пастаноўшчыку Юрыю Траяну, кампазітару Вячаславу Кузняцкову, мастаку-пастаноўшчыку Аляксандру Касцючэнку ды артыстам, якія выконваюць галоўныя партыі: Ірыне Яромкінай, Антону Краўчанку, Юрыю Кавалёву.

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

На форуме ў Магілёве

У складзе дэлегацыі Самарскай вобласці, што ўдзельнічала ў V Форуме рэгіёнаў Беларусі і Расіі, былі актывісты абласной суполкі беларусаў і выхадцаў з Беларусі “Руска-Беларускае Братэрства 2000”

Мне заўсёды падабаюцца сумесныя дзеі, што ў аснове сваёй нясуць аптымізм, скіраваны на творчасць, супрацу. І такім крытэрыям, на мой погляд, адпавя-

дае V Форум рэгіёнаў Беларусі ды Расіі, што праходзіў 10–12 кастрычніка ў Магілёве. Абласны цэнтр да таго ж і “Моладзевая сталіца Беларусі-2018”: такі статус ён атрымаў па рашэнні аргкамітэта адпаведнага рэспубліканскага конкурсу. Чарговы форум, нагадаю, праходзіў пад эгідай Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі ды Савета Федэрацыі Федэральнага сходу Расіі, быў скіраваны на пашырэнне супрацы між дзяржавамі, умацаванне эканамічнай інтэграцыі.

Многія СМІ паведамлялі: у мерапрыемствах форуму паўдзельнічала каля 2000 чалавек, больш за 20 губернатараў рэгіёнаў Расіі. Самарскую вобласць прадстаўляла афіцыйная дэлегацыя на чале з Губернатарам Дзмітрыем Азаравым. А творчую дэлегацыю вобласці, якую ўзначальвала прэзідэнт Самарскай абласной

Вакальны ансамбль “Каданс” на галоўнай канцэртнай пляцоўцы форуму: на Плошчы Зорак у гістарычным цэнтры Магілёва

арганізацыі беларусаў і выхадцаў з Беларусі “Руска-Беларускае Братэрства 2000” Ірына Глуская, запрасіў Магілёўскі аблвыканкам. “Наш творчы дэсант у Магілёве атрымаўся салідным, — распавядае Ірына Міхайлаўна. — У ім былі шматра-

зовы лаўрэат міжнародных, усерасійскіх фестываляў і конкурсаў беларускі вакальны ансамбль “Каданс” (мастацкая кіраўніца Іна Сухачэўская) і пяць яркіх майстроў дэкаратыўна-прыкладнай творчасці вобласці”. → **Стар. 4**

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Канцэрт з нагоды адкрыцця новага творчага сезона Цэнтра беларускай культуры прайшоў у Даўгаўпілскім універсітэце

Што галоўнае ў працы беларускіх суполак? Адназначнага, пэўна, не знойдзеш адказу на гэтае пытанне, ды ўсё ж варта мець на ўвазе: дзейнасць будзе паспяховай толькі тады, калі грунтуецца на павазе да родных культурных традыцый. А культура кожнага народа пачынаецца з мовы, буквары, пісьменства, літаратуры, адукацыі. Якраз тэма вечных каштоўнасці і пазначаныя ў календары нашых святаў як Дзень ведаў, Дзень беларускага пісьменства. Сёлета ж гэта яшчэ й 400-годдзе беларускага буквары. Дык вось, менавіта ім і быў прысвечаны пачатак новага творчага сезона Цэнтра беларускай культуры (ЦБК) — яго мы распачалі 7 верасня. Прычым і консул Генеральнага консульства Беларусі ў Даўгаўпілсе Мікалай Раманкевіч, які вітаў грамаду, адзначыў важнасць захавання сваёй нацыянальнай культуры — як у самой Беларусі, так і беларусамі ў замежжы.

Імпрэза прадэманстравала прэзентацый перасоўнай выставы “Жыццё ў Slove” з фондаў Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры. Яна прыехала з Мінска, і змястоўную, найцікавейшую выставу прадставіў супрацоўнік музея Андрэй Мельнікаў. Тэма 11 стэндаў, падрыхтаваных паводле каштоўных экспанатаў, навуковых даследаванняў, распавядаюць пра гісторыю беларускай мовы й літаратуры. Варта нагадаць: паміж Даўгаўпілскім Цэнтрам беларускай культуры і Музеям літаратуры падпісана пагадненне аб супрацоўніцтве, і гэта была ўжо шостая літаратурная выстава з Беларусі ў Даўгаўпілсе.

Свята ўпрыгожыў танцавальны гурт “Лянок”

Яніна Юзэфовіч

Яніна Антонаўна Юзэфовіч выконвае беларускія песні, якія ўжо сталі класікай беларускай культуры, духоўныя творы. Сёлета ж наша “Спадчына” святкуе першы юбілей — 5 гадоў. Таму гэтая святочная дата і была прыгожым лейтматывам у канцэртнай праграме. Спевакі прадставілі глядачам песні, з якімі нядаўна выступалі на імпрэзе “ФЭСТ” у Дагдзе, на “Вішнёвым фэсце” у беларускім горадзе Глыбокае.

Я павіншавала калектыву “Спадчыны” з юбілеем, уручыла ягонай кіраўніцы Яніне Юзэфовіч падзячную грамаду. Дарэчы, Яніна Антонаўна

Андрэй Мельнікаў прэзентуе перасоўную выставу “Жыццё ў Slove”

Чытачы “Голасу Радзімы” ведаюць: у нашым Цэнтры беларускай культуры плённа працуе харавая капэла “Спадчына”. Творчы калектыв пад кіраўніцтвам педагога, дырыжора

калісьці была вучаніцай у знакамітага кампазітара Ігара Лучанка: яна дзялілася з намі ўспамінамі пра тую пару, калі мы ўлетку праводзілі вечарыну “Мелодыя душы”, прысвечаную 80-му ўгодкам Ігара Лучанка ды Уладзіміра Карызны.

Сваіх сяброў добрымі словамі, музычнымі падарункамі віншавалі ансамбль беларускай народнай песні “Купалінка”, танцавальны гурт “Лянок”, вакальны “Пралескі”, тэатральная студыя “Паўлінка”, ансамбль акардэаністаў “Квітнеючы май”, бард Віталь Міхайлоўскі. А госць з Беларусі Андрэй Мельнікаў выканаў пад гітару песні на словы Максіма Багдановіча.

Новы “Беларускі сезон” у Даўгаўпілсе, у нашым Цэнтры беларускай культуры — адкрыты! Сардэчна запрашаем на імпрэзы!

Жанна Раманоўская, кіраўніца Даўгаўпілскага Цэнтра беларускай культуры. Фота: Ірына Хажэўская.

СА СТУЖКІ НАВІН

Пошукі згоды — агульная мэта

У Беларусі зрабляць усё, каб захаваць адзінства ўнутры народа і царквы. Пра тое Аляксандр Лукашэнка заявіў 15 кастрычніка на сустрэчы з членамі Святога сінода Рускай праваслаўнай царквы і Сінода Беларускай праваслаўнай царквы. Прэзідэнт падкрэсліў: пазіцыя Беларусі ў пытаннях пераадолення рознагалоссяў у еўрапейскай і еўразійскай прасторах застаецца нязменнай. “І тут, на маё глыбокае перакананне, голас царквы — адзін з найбольш магутных і ўплывовых — павінен гучаць ва ўнісон з дзяржавай”, — заявіў ён. Аляксандр Лукашэнка ўпэўнены, што на шляху супраціву разбуральным тэндэнцыям сучаснасці ў дзяржавы й праваслаўнай царквы шмат агульных пунктаў судакранання. Найважнейшыя з іх — умацаванне хрысціянскіх жыццёвых арыенціраў, міжнацыянальны мір, міжканфесійны дыялог і добрасуседства ўсіх рэлігій.

У той жа дзень у Мінску прайшло Пасяджэнне Сінода РПЦ, на якім былі прыняты меры ў адказ у дачыненні да Канстанцінопальскага патрыярха — за рашэнне пачаць працэдуру прадастаўлення аўтакефаліі Украінскай праваслаўнай царкве.

Па кім звоніць звон

22 кастрычніка ў рамках Дзён памяці, прымеркаваных да 75-й гадавіны знішчэння Мінскага гета, у Міністэрстве замежных спраў Беларусі прайшоў міжнародны круглы стол “Трагедыя Мінскага гета: памяць і ўрокі”. У ім паўдзельнічалі афіцыйныя прадстаўнікі Дзяржавы Ізраіль, Злучаных Штатаў Амерыкі, ААН, ЮНЕСКА, міжнародных

Уладзімір Макей выступае на мітынг

яўрэйскіх арганізацый і аб’яднанняў былых вязняў гета з Бельгіі, Вялікабрытаніі, Германіі, Расіі, ЗША, Францыі, а таксама парламентарыі, прадстаўнікі дзяржорганаў і грамадскасці Беларусі.

Круглы стол адкрыў Міністр замежных спраў Беларусі Уладзімір Макей. Ён падкрэсліў, што нацысцкая палітыка генацыду на акупаваных тэрыторыях, часткай якой стаў Халакост, пакінула крывавыя раны на зямлі Беларусі ў выглядзе сотняў спаленых беларускіх вёсак, дзясяткаў знішчаных яўрэйскіх гета. Міністр нагадаў, што ў ліку 6 мільёнаў еўрапейскіх яўрэяў — ахвяраў Халакоста — больш за 700 тысяч знішчаных выхадцаў з Беларусі. Многія з іх загінулі ў Мінскім гета. Уладзімір Макей таксама адзначыў: шмат хто з жыхароў Беларусі з рызыкай для жыцця хавалі ў сябе яўрэяў, ратуючы іх ад немінучай гібелі. Больш за 700 з іх удастоены звання “Праведнік народаў свету”.

У МЗС пры падтрымцы Музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны дэманстравалася фотадакументальная выстава, прысвечаная гісторыі Мінскага гета. У той жа дзень Міністр замежных спраў Беларусі Уладзімір Макей і Міністр па справах аліі ды інтэграцыі Ізраіля Софа Ландвер прынялі ўдзел у мітынг у Мемарыяльным комплексе ў памяць пра ахвяры Мінскага гета “Яма”. Зварот да суайчыннікаў і замежных гасцей — удзельнікаў памятных мерапрыемстваў накіраваў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка.

Суседзям важна сябраваць. І гандляваць.

Першы Форум рэгіёнаў Беларусі ды Украіны праходзіў 25–26 кастрычніка ў Гомелі. Прадстаўнікі 17 рэгіёнаў краіны-суседкі ды ўсіх абласцей Беларусі сабраліся на яго: больш за 700 удзельнікаў. На форуме ў розных фарматах абмяркоўваліся актуальныя пытанні супрацоўніцтва ў самых розных сферах эканомікі, экалогіі, навукі, адукацыі. У беларуска-ўкраінскім форуме рэгіёнаў паўдзельнічаў і Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, прайшла яго сустрэча з Прэзідэнтам Украіны Пятром Парашэнкам.

Паводле матэрыялаў БелТА

Храм адзінства нашага

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Цяпер з 504 ніш крыпты запоўнены 67. Там сабрана зямля з месцаў гібелі й спачыну беларусаў з 11 краін. Пахаваны таксама й астанкі неведомых салдат трох войнаў: 1812 года, Першай сусветнай і Вялікай Айчыннай.

Патрыярх Кірыл, духавенства, шматлікія вернікі маліліся разам, каб Усявышні прыняў храм. “Як важна пачуваць духоўнае сваяцтва з народамі, якія выйшлі з адзінай купелі князя Уладзіміра, — казаў пазней прагаіерэй Фёдар Поўны, звяртаючыся да ўсіх удзельнікаў урачыстасці. — Як важна ісці да аднога мэты, не губляючы адзін аднаго. Наша ж агульная мэта — Айчына Нябесная, дарога да яе вядзе праз служэнне Царкве й зямной Бацькаўшчыне. Кожны народ мае сваю родную зямлю, але вера для нас адна. Мы ідзем да гэтай мэты берагамі адное ракі, што нясе воды Жыцця”.

Цяпер у Храме-помніку штодня здзяйсняюцца паніхіды па нявінна забітых суграмадзянах, суродзічах. У крыпце збіраецца зямля з палёў гістарычных бітваў у абарону Айчыны. Прывозіцца капсулы і з месцаў пахаванняў мірных жыхароў, якія сталі ахвярамі ваенных кампаній ды рэпрэсій. Такія дзеянні, безумоўна, спрыяюць яднанню беларусаў свету: дзе б мы ні жылі. Дарэчы, на ўрачыстасці асвячэння Храма-помніка былі, каза-

лі пра неабходнасць знаходзіць згоду, паразуменне ў грамадстве прадстаўнікі розных хрысціянскіх канфесій, а таксама мусульманскай, яўрэйскай абшчынаў. І сапраўды, “мы ідзем да Айчыны Нябеснай берагамі адной ракі...”. Да таго ж успаленне ў крыпце храма нязгаснай лампады, перапахаванне там астанкаў вядомых дзеячаў мінулага, уста-ноўка мемарыяльных дошак па

Галоўны купал Храма-помніка

ўсім перыметры, упляценне ў арнамент пласцін з імёнамі загінулых — усё тое робіць яго велічнай Кнігай памяці, якой не меў яшчэ беларускі народ.

І глыбокая ідэя пра тое, што й беларуская святасць ёсць арганічная частка ўсёй паўнаты Праваслаўя, у вобразах, фарбах,

Так выглядае Храм-помнік з вышыні птушынага палёту

таго, каб праз нашу малітву душы тых, хто загінуў на палях бітвы, закатаваных у зняволенні, блакадзе й лагерах, чый прах сімвалічна спачывае ў крыпце пад гэтым алтаром, вярталіся ў Нябесны палац — і чакалі нас, і дабраслаўлялі нас. Намёт храма высокі, каб карані нашага народа сыходзілі ў неба, і каб ласка Духа Святога пралівалася магутнаю плынюю й на нас, і на ўсю Беларусь: каб ніколі гэтая зямля не была бясплоднай ды заўсёды нараджала святых”. Старанны працаўнік дзякаваў усім, хто паўдзельнічаў у будаўніцтве, і ў першую чаргу Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, які 22 гады таму натхніўся ідэяй, а з 2006-га ўзяў пад асабісты кантроль увасабленне праекта. Згадаў святар і тых, хто гэты свет пакінуў, але каго б радаваў такі ўрачысты момант: Свяцейшага Патрыярха Алексія II — ён блаславіў будаўніцтва; бацюшку

Мікалая Гур’янава, які па-прачы прадказаў гэты момант; Льва Пагарэлава — ён архітэктар Храма-помніка; Міхаіла Паўлава — мэра Мінска з 2000 па 2009 год: ён курыраваў ход работ і кожны тыдзень наведваў будпляцоўку.

Няпростую тэму адзінства ў царкве закранулі Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка і Патрыярх Кірыл пад час сустрэчы 15 кастрычніка, на другі дзень пасля асвячэння Храма-помніка. Тое вынікае з паведамлення прэс-службы Прэзідэнта. “На жаль, наша царква вельмі часта ў гісторыі становілася закладніцай міждзяржаўных адносін, часам нашых няправільных учынкаў, — адзначыў Прэзідэнт. — Вы павінны ведаць нашу непахісную дзяржаўную пазіцыю, што раскол — гэта заўсёды дрэнна. І гэта кепскія наступствы. Наступствы небяспечней за ўсё”.

РАЗАМ

Чым багата “Жытніца”?

Гурт народнай музыкі й песні з Клічаўскага раёна Беларусі з поспехам выступаў на фестывалі “Творчы кацёл народных культур” у Эстоніі

Дзень нацыі Эстоніі (Eesti-maa rahvaste päev) — гэта дзяржаўнае свята, якое яшчэ называюць: Дзень народаў Эстоніі. Яно адзначаецца ў нас 24 верасня: праходзяць кірмашы, майстар-класы народных майстроў, канферэнцыі, выступаюць творчыя гурты. Да свята быў прымеркаваны і XV фестываль культур нацыянальных меншасцяў паўночнага ўсходу Эстоніі (павет Іда-Вірумаа), што праходзіў 23 верасня ў горадзе Йыхві. З вітальным словам на пачатку гэтай імпрэзы пад назвай “Творчы кацёл народных культур” выступіў Надзвычайны й Паўнамоцны Амбулсатар Беларусі ў Эстонскай Рэспубліцы Вячаслаў Качанаў.

На такое шматнацыянальнае свята заўсёды з’язджаюцца прадстаўнікі нацыянальна-культурных суполак рэгіёну, якія паяднаны ў Круглым сталем пры Міністэрстве культуры Эстоніі. Кожны раз на фестываль пры-

язджаюць і ганаровыя ўдзельнікі з-за межэй Эстоніі. Сёлета ж такім госцем быў заслужаны калектыў Беларусі ансамбль народнай музыкі й песні “Жытніца” з Арэхаўскага сельскага Дома культуры Клімавіцкага раёна. У рэпертуары самадзейных артыстаў — народныя беларускія песні ў апрацоўцы кіраўніка ансамбля, этнічнага эстонца Уладзіміра Ваакса (ён і заснаваў гурт у 1991-м), песні яго ўласнага сачынення, эстонская і беларуская музыка. Мы, беларусы Эстоніі, вельмі рады, што беларускі ансамбль стаў галоўным нумарам фестывальнага галаканцэрта, у якім выступілі прадстаўнікі нацыянальна-культурных таварыстваў Іда-Вірумаа.

Мы даўно сябруем з Уладзімірам Вааксам, ягонымі артыстамі, ведаем: сёлета з 3 па 5 жніўня сямейны этнічна-эстонскі ансамбль “Ваакс”, які называюць ансамблем-спадарожнікам гурта “Жытніца”, па запрашэнні Саюза культурных таварыстваў Эстоніі паўдзельнічаў у Сусветным фестывалі культурных таварыстваў у горадзе Тарту. Той фэст праходзіў у пlynні святкавання 100-годдзя Эстонскай Рэспуб-

Заслужаны калектыў Беларусі ансамбль народнай музыкі і песні “Жытніца” ў Эстоніі

лікі. Гурт “Ваакс” дзейнічае на базе Арэхаўскай дзіцячай школы мастацтваў, ягоная аснова — сям’я прафесійных музыкаў. Сам Уладзімір Георгіевіч — начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Клічаўскага райвыканкама, ён жа й скрыпач. Гэтым інструментам валодаюць і сыны: Арцём і Георгій. Жонка ж, Алена Міхайлаўна, кіруе Арэхаўскай дзіцячай школай мастацтваў, яна ж і салістка-вакалістка ў абодвух гур-

тах. Пасля той паездкі расказвала журналістам з клічаўскай раёнкі, што гурт “Ваакс” даў канцэрт у невялічкім курортным горадзе Усць-Нарва: “У нашай праграме былі як творы эстонскай, так і беларускай нацыянальнай культуры. Сустрэліся мы і з актывістамі Беларускага нацыянальна-культурнага таварыства “Сябры” (г. Нарва), з якім даўно маем цесную сувязь. Прыемна, што нашы сябры зноў запрасілі “Жытніцу” на адзін з форумуў у Эстонію, які

мае адбыцца ў верасні”. Ну так і адбылося: мы зноў сустрэліся з таленавітымі сябрамі на эстонскай зямлі.

У пlynні фестывалю “Творчы кацёл народных культур” прайшла й канферэнцыя “Наша спадчына — гэта дзе мінулае сустракаецца з будучыняй”. З дакладам выступіў Амбулсатар Беларусі ў Эстоніі Вячаслаў Качанаў.

Віктар Байкачоў,
беларуская суполка
“Сябры”, г. Нарва

На форуме ў Магілёве

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

“Каданс” прадстаўлялі сем салістак: Анастасія Гуркіна, Марына Кірылава, Арына Камісарова, Вераніка Кузняцова, Алена Нагорнава, Крысціна ды Іна Сухачэўскія. Гурт паўдзельнічаў у канцэртнай праграме “Садружнасць культур — садружнасць народаў” на галоўнай канцэртнай сцэне Плошчы Зорак у гістарычным цэнтры Магілёва. Ля Самарскага падворка ў “Горадзе майстроў” гурт гэтак зладжана спяваў і танчыў, што і Старшыня Савета Федэрацыі Валянціна Мацвіенка, і Старшыня Савета Рэспублікі Міхаіл Мясніковіч не змаглі ўтрымацца, далучыліся пад песню “Залотая ярмарка” да вясёлага карагоду. Вялікую цікавасць да магілёўскіх выступленняў гурта праявіў і Дзмітрый Азараў. Ён 11 кастрычніка знайшоў час, каб разам з Аляксандрам Фяцісавым, віцэ-губернатарам Самарскай вобласці, ды Кацярынай Кузьмічовай (яна выконвае абавязкі Старшыні Самарскай губернскай думы), паглядзець выступленне калектыву. Пасля канцэрта Губернатар выказаў падзяку Ірыне Глускай, артыстам “Каданса” за годнае прадстаўленне вобласці на форуме. “Было вельмі прыемна, што Губернатар цікавіцца выступам, падтрымлівае нас, і ў знак удзячнасці мы яму падарылі папур з рускіх народных песень”, — дзеліцца ўражаннямі Арына Камісарова.

Ва ўсе дні працы выставы-кірмашу “Горад майстроў” “Каданс” часта выходзіў на пляцоўкі, падтрымліваў яркімі выступамі настрой гасцей і ўдзельнікаў форуму — разам з іншымі творчымі калектывамі Беларусі ды Расіі. “Было прыемна чуць словы падзякі ад жыхароў і гасцей Магілёва за нашы выступленні, — гаворыць мастацкая кіраўніца гурта Іна Сухачэўская. — Наш калектыв сапраўды набыў свой унікальны творчы почырк: мы хораша спалучаем вакальныя нумары з арыгінальна пастаўленай пад іх харэаграфіяй”. “Каданс” цяпер — гэта плён калектывнай працы як маладых салістак, улюбёных у песню, так і дзвюх мастацкіх кіраўніц: Алена Кірылава стаяла ля вытокаў калектыву, а Іна Сухачэўская прадаўжае творчую эстафету. Абе дзве — прафесійныя педагогі па класе вакалу. Шырокі рэпертуар дае магчымасць кожнаму слухачу знайсці песню па душы: народную, духоўную, эстрадную ці аўтарскую. Песню шырока вядомую ці рэдкую, лірычную ці гарэзную. Кожная з удзельніц гурта, які сёлета адзначае 10-гадовы юбілей, выступае і з сольнымі нумарамі.

У першы дзень знаходжання ў Беларусі самарцы наведлі Мемарыяльны комплекс “Буйніцкае поле” і ўсклалі кветкі ў памяць пра загінулых салдат. “Менавіта на Буйніцкім полі байцы Савецкай арміі выяўлялі цуды гераізму, якія не сплываюць у Лету ніколі...” — тое апісаў у сваім рамане “Жывыя і мёртвыя” пісьменнік Канстанцін Сіманаў. Засталіся ў захапленні беларускі з Самары і ад наведвання Магілёўскага заапарка. “Уразіла беларускае сафары: маленькі

Фота на памяць: заслужаны беларускі вакальны ансамбль “Каданс” і беларускі народны фальклорны ансамбль “Вербіца”

цягнічок вёз нас у непасрэднай блізкасці ад жывёл — зуброў, аленяў... — дзеліцца ўражаннямі Алена Нагорнава, студэнтка Самарскага абласнога вучылішча культуры і мастацтваў. З вялікай цікавасцю самарцы знаёміліся і з нацыянальным беларускім падворкам, што побач з заапарка. На свае вочы пабачылі, як працавалі раней кавалі, ткачы, ганчары, сталары, пчалары... А ўвечары былі на Гала-канцэрте “Мы разам — мы разам!” у Палацы спорту “Магілёў”.

Шмат цікавага пра беларускі сялянскі побыт, звычаі, традыцыі, нацыянальныя касцюмы і абрады беларусы Самарскай вобласці даведаліся ў Магілёўскім музеі этнаграфіі — гэта філіял Магілёўскага краязнаўчага музея. Дарэчы, там сабрана самая вялікая калекцыя традыцыйных беларускіх строяў з розных раёнаў і вёсак. Вялікая ўвага ў музеі надаецца народным рамёствам,

Салісткі вакальнага ансамбля “Каданс” з твораў “Мядзведзь з каляскай”, падараным адміністрацыі Заводскага раёна Мінска

традыцыйным для сялянскіх вёсак і беларускіх гарадоў мяжы XIX і XX стагоддзяў. Гасці ж радаваліся, што маюць магчымасць пазнаёміцца з самабытнай беларускай культурай і звычаямі, пагутарыць з мясцовымі людзьмі. “Беларусы — гасцінныя, таварыскія, добрыя людзі, да таго ж і цяплівыя, хоць і не хаваюць сваіх эмоцый, — дзеліцца ўражаннямі Вераніка Кузняцова, студэнтка 5 курса Самарскага дзяржаўнага сацыяльна-педагагічнага ўніверсітэта. — Трапляліся нам людзі ветлівыя — і як быццам заўсёды ў іх добры настрой. Нам было прыемна выступаць перад такімі ўдзячнымі гледачамі. Так што выконваць песні на беларускай мове, жывучы ў Расіі — гэта адно. А паглядзець жыццё беларусаў, пазнаёміцца з іх культурай непасрэдна ў Беларусі — гэта іншы, больш яркі адчуванні”.

Самарскі рэгіён у “Горадзе майстроў” у Магілёве прадстаўлялі майстры дэкаратыўна-пракладнага мастацтва па напрамках: лозапляценне — Андрэй Мітрафанаў, качанне — Таццяна Скляр і Аляксей Мальцаў, роспіс па дрэве — Алена Мурадава, выраб нацыянальнай лялькі — Любоў Мальгіна. Кожны з іх рыхтаваўся як найлепш прадставіць сваю прадукцыю, так што выстава-продаж карысталася вялікім поспехам.

У Мінск, да сяброў

12 кастрычніка на галоўнай сцэне прайшла цырымонія ўручэння сертыфікатаў удзельнікам V Форуму рэгіёнаў. “Аднак на тым наша “беларуская праграма” не закончылася: у творчай дэлегацыі маршрут вяртання дадому быў праз Мінск, — гаворыць Ірына Глуская. — Адміністрацыя Заводскага раёна сталіцы сардэчна сустракала як дэлегацыю Самарскага рэгіёна, так і сваіх непасрэдных партнёраў — суполку “Руска-Беларускае Братэрства 2000”. З начальнікам упраўлення ідэалагічнай працы, культуры і па справах моладзі райадміністрацыі Аляксандрам Крымскім і загадчыкам сектара культуры Дзмітрыем Сямёнавым скаардынавалі мы планы па далейшай супрацы ў гандлёва-эканамічнай, адукацыйнай сферы. Ёсць намер наладзіць партнёрства адной са школ Заводскага раёна з самарскай школай №124, запрашаць творчыя гурты з раённых устаноў культуры для ўдзелу ў нашых беларускіх фестывалях на самарскай зямлі. Запрасілі мы партнёраў у Самару на імпрэзы, прысвечаныя Параду Памяці 7 лістапада”.

Сёлета Заводскі раён адзначае 80-гадовы юбілей, таму Ірына Глуская набыла ў майстра па лозапляценні Андрэя Мітрафанава твор “Мядзведзь з каляскай” ды падарыла раёну. І Андрэй Гервасіевіч, кажэ, тым парадаваць, і партнёраў. Цяпер той Мішка — паўнапраўны “жыхар” Мінска. Мядзведзь, як вядома, адзін з сімвалаў Расіі, а мядзведзь з каляскай, лічыць Ірына Міхайлаўна, з часам можа стаць адным з сімвалаў працавітых жыхароў Заводскага раёна.

Яшчэ творчай дэлегацыя з Самарскай вобласці атрымала майстар-клас ад беларускага народнага фальклорнага ансамбля “Вербіца”, мастацкі кіраўнік якога — Аляксандр Свірскі. У рэпертуары гурта прадстаўлены асноўныя жанры беларускай народнай песні. “Сустрэча з “Вербіцай” заўсёды натхняе, — згадвае мінскія сустрэчы Марына Кірылава. — З гуртом я пазнаёмілася 5 гадоў таму, калі была мая першая паездка ў Беларусь у складзе “Каданса”. І тады ўжо ўлюбілася ў творчасць таленавітых людзей. З першага погляду, з першае ноты любога чалавека бяруць яны ў палон — усе добрыя і адкрытыя, таму сэрца й не можа не адгукнуцца на

іх беларускія песні. Затым для нас ладзілася цікавая аглядная экскурсія па Мінску, Нацыянальным гістарычным музеі. Мы ўдзячныя за тое дырэктару Нацыянальнага гістарычнага музея Паўлу Сапоцьку і яго дружнаму калектыву. Яшчэ — адміністрацыі, работнікам кафэ ўнівермага “Беларусь” за смачныя беларускія стравы й гасціннасць. Шчыра дзякуем і дырэктару Рэспубліканскага цэнтры нацыянальных культур Вользе Антоненцы: за сувенірную прадукцыю й кнігі, перададзеныя ў фонд беларускай суполкі”.

Падводзячы вынікі візіту ў Беларусь творчай дэлегацыі, яе кіраўніца Ірына Глуская кажэ: план выкананы на 90%: “Вельмі прыемна, што ў ходзе форуму падпісана Пагадненне аб супрацоўніцтве паміж Самарскай губернскай думай і Магілёўскім абласветам дэпутатаў. Да таго ж Губернатар Самарскай вобласці Дзмітрый Азараў і старшыня Гомельскага аблвыканкама Уладзімір Дворнік падпісалі пагадненне аб супрацоўніцтве паміж рэгіёна. Радуе нас, што пашыраюцца сувязі паміж Самарай і абласнымі цэнтрамі нашай гістарычнай радзімы. Кіраўнік Самары Алена Лапушкіна і старшыня Магілёўскага гарвыканкама Уладзімір Цумараў падпісалі Пагадненне аб супрацоўніцтве паміж гарадамі ў гандлёва-эканамічнай, сацыяльна-культурнай і гуманітарнай сферах. Так што Магілёў стаў для Самары трэцім — нароўні з Гомелем і Віцебскам — беларускім горадам-партнёрам. І гэта цудоўна!”

Ад імя актывістаў беларускай дыяспары Ірына Міхайлаўна выказвае вялікую падзяку Губернатару рэгіёна: за вернасць слову і справе. Тлумачыць: “Нам, грамадскім лідарам, вельмі складана бывае цяпер узаемадзейнічаць з чыноўніцкім апаратам. На жаль, у апошнія гады нас успрымаюць чамусьці толькі як нейкія забаўкі ці культма-савы сектар — і не больш за тое. Але ж мы можам быць і народнымі дыпламатамі, вельмі карыснымі, нават незаменнымі ў міждзяржаўных зносінах, у тонкіх пытаннях умацавання міжнацыянальнай згоды. Ці можа нехта рызыкне ўслых сказаць, што яны сёння неактуальныя, другарадныя?.. А вось у нашага новага Губернатара маштабы супрацоўніцтва з нацыянальнымі грамадскімі суполкамі — сапраўды дзяржаўныя. І галоўнае: ёсць да нас увага і разуменне”.

Падвёў вынікі форуму й сам Дзмітрый Азараў: “Уся праведзеная на форуме праца — гэта моцны падмурак для развіцця адносінаў паміж нашымі краінамі, рэгіёнамі. Гэта шмат у чым будзе ўмацоўваць тое сяброўства, якое ёсць паміж Расіяй і Беларуссю. Гарантамі ж супрацоўніцтва з’яўляюцца нашы Прэзідэнты, якія па-сапраўднаму паважаюць адзін аднаго, сябруюць і забяспечваюць цеснае ўзаемадзейне паміж Расіяй і Беларуссю, між брацкімі народамі краін, спалучаных сотнямі тысяч лёсаў, жыццяў”.

Мікалай Бойка

Моцнае прыцягненне Мазыра

Праз 60 гадоў выпускнікі мясцовай школы №9 з палескага горада прыезджалі на сваю малую радзіму амаль з усіх канцоў свету

Школьныя сябры часам — як родныя нам людзі. А ўявіце сабе, хто заканчваў разам са мною школу ў 1958-м... Практычна ўсе мы былі з аднолькавымі, надзвычай складанымі лёсамі. Кажуць: мы перажылі жудасную вайну. А я б дадаў, што ўсе мы былі, з дзяцінства, на ёй цяжка параненыя. Толькі раны тыя — глыбокія, не ўсім бачныя. І былі ж яшчэ галодныя пасляваенныя гады...

Мы амаль з усіх канцоў свету летам з'ехаліся ў наш Мазыр, на малую радзіму: каб удыхнуць паветра той зямлі, на якой нарадзіліся. Каб праз 60 год пасля заканчэння школы ўспомніць нашых настаўнікаў, незабыўныя школьныя гады. Цяпер нас усіх называюць па імені ды імені па бацьку, а мы засталіся адзін для другога Светачкамі, Лёнчыкамі, Аркашамі, Людзячкамі... Смеемся, жартуем. Як быццам і не было тых — 60! — гадоў жыцця пасля школы. З 32 чалавек, што ў 1958-м закончылі мазырскую СШ № 9, сустрэча сабрала толькі 8 чалавек. Жыццё ёсць жыццё... Нехта сышоў туды, адкуль ніхто не варочаецца. Адрасы некаторых яшчэ жывых аднакласнікаў мы не змаглі знайсці. Ды ўсё ж васьмёра сустрэліся! Згадваюцца з гэтай нагоды радкі з верша Станіслава Валодзькі "Званок": "Аднакласнікаў твары мне ўбачацца зноў / І маіх педагогаў прасветлыя лікі". Кожнаму цікава было даведацца: як склаліся жыцці школьных сяброў. Патрохі высвятляем, дзе, хто ды як.

У нашага Яфіма Літвача, які жыве цяпер у Расіі, у горадзе Новамаскоўску Тульскай вобласці, яшчэ ў дзяцінстве праявіліся здольнасці маляваць. Пасля школы ён закончыў мастацкае вучылішча, затым — інстытут па спецыяльнасці "Манументальны жывапіс". Ён і сёння — у мастацкай творчасці: прадаўжае займацца скульптурай, жывапісам, мазаікай.

Барыс Галубіцкі закончыў Беларускі палітэхнічны інстытут, прайшоў шлях ад нарміроўшчыка да галоўнага тэхнолага аб'яднання "Дармаш" (сёння вядомы ў свеце "Амкадор"). Цяпер з сям'ёй жыве ў Ізраілі. Любіць вандраваць, наведваў многія краіны. Але больш за ўсё, прызнаўся на сустрэчы, яго прыцягвае наш родны Мазыр, які ён часта бачыць і ў сне.

Цікавыя звесткі пра жыццё беларускай дыяспары ў Ізраілі мне паведаміў Аркадзь Ліўшыц, таксама жыхар гэтай краіны. Штогод у апошні дзень яўрэйскай Пасхі, у суботу, у Тэль-Авіў з'язджаюцца беларускія эмігранты з усяго Ізраіля. На сустрэчы землякоў Аркадзь бачыць дэпутатаў ізраільскага ўрада, прадстаўнікоў Амбасады Беларусі ў гэтай краіне. Там

грае духавы аркестр, ладзяцца канцэрты: гэта сапраўднае свята. Яшчэ ў маі ладзіцца сустрэча, праўда, менш маштабная: пікнік на ўлонні прыроды, у лесе. Збіраюцца ўсе эмігранты з горада Мазыра. Самадзейныя артысты ладзяць канцэрты, гучаць песні на беларускай, рускай ды яўрэйскай мовах. У свой час Аркадзь, як і Барыс, закончыў Палітэхнічны інстытут, працаваў механікам на Мінскім аўтавадзе. У яго дзве дачкі, чатыры ўнукі ды прыгожая, кляпатлівая жонка Раіса. Нягледзячы на свой "элегантны ўзрост", Аркадзь працягвае працаваць. А ў Мазыры ў дні нашай сустрэчы я наведваў разам з ім тыя могілкі, дзе пахаваныя маці, бацька ды іншыя родныя яго людзі.

З далёкай Аўстраліі, з горада Мельбурна "вярнуўся дадому" Леанід Фрэнклах. "З якімі пачуццямі вы прыехалі на Радзіму?" — запытала ў яго журналіст-

Выпускнікі 1958 года на сустрэчы ў Мазыры. Лета 2018.

ка райгазеты "Жыццё Палесся". І ён не стрываў сваіх эмоцый: "О, я пацалаваў гэтую святую для мяне зямлю!". Так, павязі з месцам, дзе мы пабачылі свет — на ўсё жыццё. Нездарма ж і мудрая беларуская прыказка даводзіць: "Дзе маці нарадзіла — там і радзіма". Абодва сыны Леаніда закончылі Мельбурнскі ўніверсітэт, сам ён 27 год працуе бухгалтарам па падатках, да таго ж — віцэ-прэзідэнтам аб'яднання эмігрантаў з былога Савецкага Саюза, у якім 400 сяброў. Дарэчы, з іх — каля 20 сем'яў з Мазыра! Вось бы і газеце "Голас Радзімы" з імі адладзіць сувязь! (Толькі "за"! Адгукніцеся, беларусы з Аўстраліі! — Рэд.). Іншыя людзі ў суполцы, казаў мне Леанід, — з Адэсы, Масквы, Харкава... У вольны час Леанід Фрэнклах любіць вандраваць па розных краінах. І свой родны Мазыр, нягледзячы на вялікую адлегласць ад Аўстраліі, наведваў чацвёрты раз.

А нехта з нашых, як кажуць, дзе нарадзіўся — там і згадзіўся. Ужо 60 год пасля заканчэння школы ў медыцыне Іна

Леанід Фрэнклах (злева) і Аркадзь Ліўшыц успамінаюць мазырскае дзяцінства і юнацтва

гады адслужыў у Савецкай арміі. Затым закончыў Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, географічны факультэт. Працаваў глебазнаўцам, затым — геалагам, таму наведваў бадай што кожны куток нашай цудоўнай Беларусі. Часта бываю ў Мазыры: цягне на малую радзіму, па святой зямлі якой ступалі мае босыя ногі. Там пахаваныя мае маці, сёстры (а бацька, Сцяпан, з вайны дадому не вярнуўся). На адпачынку пацягнула мяне заняцца журналістыкай, і сёння супрацоўнічаю з некаторымі газетамі, часопісамі, у тым ліку з газетай

Цяленчанка (дзявочае прозвішча Абрам). Яна закончыла Мінскі медінстытут, яшчэ й цяпер працуе ўрачом-рэнтгеналагам у Мазырскім супрацьтуберкулёзным дыспансэры. "Мы маладзем, калі бачым адзін аднаго, і нашыя вочы — ззяюць!" — казала на сустрэчы наша Іна. І гэта так!

Людміла Малеева таксама жыве ў Мазыры: закончыла Мінскі педінстытут, больш за 30 год адпрацавала настаўніцай рускай мовы. Цяпер — на заслужаным адпачынку, у вольны час, казала, разгадвае мае крыжаванкі, якія друкуе мазырская райгазета. Любіць чытаць, найбольш кнігі аўтараў мінулых гадоў, вершы Якуба Коласа, Янкі Купалы, Максіма Багдановіча... "Я вельмі рада бачыць сваіх аднакласнікаў, гэта вялікае шчасце!" — казала Людміла на сустрэчы.

Сталая жыхарка Мазыра Святлана Доберштэйн закончыла Мазырскае мед-вучылішча ды ўсё жыццё медыцыне й прысвяціла.

Пыталі ў мяне сябры: як ты, Лёня? І я раскажыў, як пасля заканчэння школы тры

"Голас Радзімы". Найбольшае маё хобі — складанне крыжаванак на беларускай мове. Калі б не любоў да географіі, прызнаўся шчыра сябром, то стаў бы журналістам. Ці можа й гісторыкам, бо апошнім часам наведваю з мастаком, падарожнікам, этнографам, фатографам Уладзімірам Цвіркам шматлікія куточки Беларусі, дзе зберагліся помнікі архітэктуры: цэрквы, касцёлы, маэнткі вядомых людзей.

Кажуць: нельга вярнуцца ў той час, дзе ты быў шчаслівым. Аднак дакрануцца да мінулага, паднавіць дарагія табе ўспаміны ў размове з людзьмі, што былі там разам з табою — магчыма. І яшчэ я шчыра ўдзячны галоўнаму рэдактару Мазырскай райгазеты "Жыццё Палесся" Лярысе Чорнай: дзякуючы ёй на старонках выдання выйшаў апавед пра нашу сустрэчу. На вялікі жаль, не ўдалося нам зрабіць фотаздымкі на ўлонні прыроды: у Мазыры ў той дзень увесь час ішоў дождж. То мы спадзяемся, што ў наступны раз, як збярэмся разам, будзе сонечна.

Лявон Целеш, г. Дзяржынск

І нам баліць той боль

75 гадоў таму было цалкам ліквідавана Мінскае гета. Усяго ж за яго калючым дротам нямецка-фашысцкія захопнікі знішчылі больш за 100 тысяч яўрэяў.

21 кастрычніка 1943 года запісаны ў гісторыі як дзень вялікага болю. У Дзень памяці пра гібель Мінскага гета і Нарвская беларуская суполка "Сябры" пры падтрымцы Амбасады Беларусі ў Эстоніі, сумесна з мясцовай яўрэйскай абшчынай правяла ў Доме народаў тэматычную вечарыну. На ёй былі

дарадца Амбасады Беларусі ў Эстоніі Юры Булаўка, прадстаўнікі Генконсульства Расіі ў Нарве, дэпутаты гарадскога сходу, кіраўнік Круглага стала нацыянальна-культурных таварыстваў пры Мінкультуры Эстоніі Аляксандр Дусман (ён і кіраўнік яўрэйскай абшчыны паўночнага ўсходу Эстоніі), прадстаўнікі Саюза малалетніх вязняў фашызму, іншых грамадскіх арганізацый, жыхары горада.

У зале мы ўсталювалі стэнд з фотаздымкамі, зробленымі ў Беларусі. На іх адлюстраваны

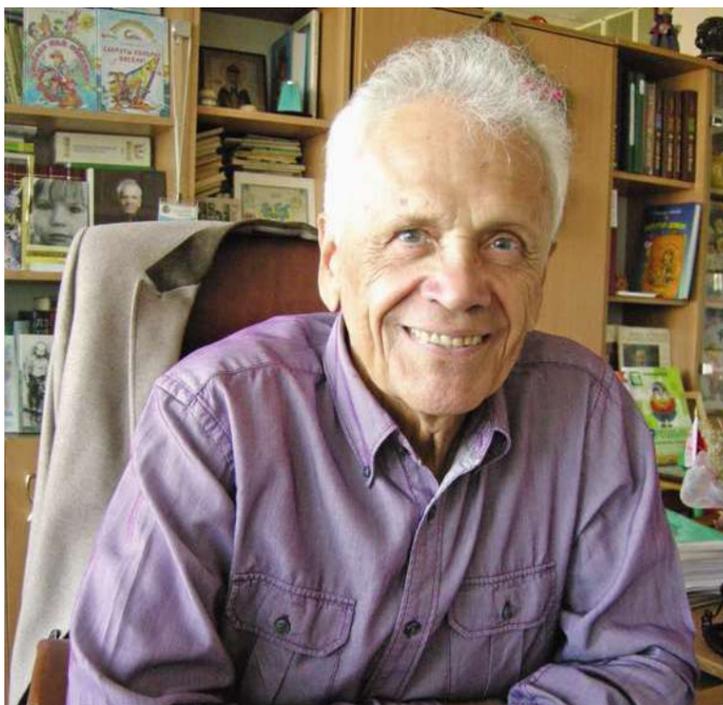
помнікі ахвярам яўрэйскіх гета. Камяні, пакладзеныя пад стэндам (бо кветкі ў яўрэйскай не прынята ўскладаць), імітацыя Вечнага агню ўзмацнялі пачуццё смутку людзей, якія прыйшлі на вечар. Літаратурна-музычную кампазіцыю мы правялі за рамкамі з калючага дроту. На экране ж дэманстравалі відэарад пра вайну, пра трагедыю Мінскага гета. Са слязамі на вачах прысутныя слухалі апавед. Па даручэнні рабіна Эстоніі Аляксандр Дусман прачытаў паміналь-

ную малітву. Потым кожны з выступоўцаў засведчыў, што такія балючыя ўрокі гісторыі нельга забываць, і варта рабіць

усё, каб свет не скаціўся ў пекла новай вайны.

Віктар Байкачоў, г. Нарва, Эстонія

Іван Ждановіч

Людзі майго пакалення, родам з 60-х, ды й малодшыя, памятаюць: камсамол у 70-х-80-х клікаў нас бадзёрымі песнямі некуды наперад, “в тревожную даль”. Хвалі масавых вымыванняў маладых працоўных рук з Беларусі на казахстанскую цаліну прыціхлі, аднак “правільным”, камсамольскім стылем жыцця ў велізарнай краіне СССР, з яе шматлікімі новабудоўлямі, лічылася рамантычнае шуканне сваёй долі дзесьці “там, за горизонтom./ Там, там-тарам, там-там-там”. Яшчэ будавалася Байкала-Амурская магістраль, і асвойваліся нафтагазавыя радовішчы Заходняй Сібіры. Папулярнымі былі “тэзісы”: “Мой адрас — не дом і не ўліца./ Мой адрас — Советский Союз”, а таксама: “Старосьць мяня дома не застанет —/ Я в дороге, я в пути”.

Дзясяткі тысяч беларускіх лёсаў той “камсамольскі вечер” перакруціў, перамяніў. Так, меў савецкі патрыятызм свае прапагандысцкія асаблівасці. Некаму да распаду СССР і сапраўды ў галаву не прыходзіла, што, едучы ўдалеч ад Беларусі, родзічаў, родных людзей, малады чалавек адрываецца, можа, і назаўжды

ад родных каранёў. І дзе была тая “вялікая Радзіма”? Як вядома, згубіцца ў бязмежжы — лёгка.

Ёсць і ў маім лёсе камсамол: выбіралі сакратаром арганізацыі класа, школы. А яшчэ былі студэнцкія будатрады (Ленінградская вобласць, Комі АССР), амаль 5 гадоў працы ў маладзёжнай газеце “Чырвоная змена” — органе ЦК ЛКСМ Беларусі. А напрыканцы 80-х і праца ў тым самым ЦК. Тады, кuryруючы дзіцячы й маладзёжныя выданні, я й пазнаёміўся з галоўным рэдактарам часопіса “Вясёлка” Уладзімірам Ліпскім: па справах заходзіў у “цэкоўскі” будынак. Высветлілася: і ён там працаваў, прычым гадоў 10. Вясковец з Рэчыцкага раёна пазней раскажаў, як, закончыўшы ў Мінску тэхнікум харчовай прамысловасці, стаў цукраварам, паехаў у Гарадзею на тамтэйшы завод — слесарам. Аднак, маючы схільнасць да пісання, пачаў супраца з раёнкай ды праз пару гадоў у яе й перайшоў. Бо і ў тэхнікуме “бегаў па рэдакцыях: як няштатны карэспандэнт маладзёжных і дзіцячых газет”. Далей — як завочная вучоба ва ўніверсітэце, на факультэце журналістыкі, так і камсамольская праца: у Нясвіжскім райкаме, кар’ерны рост у ЦК.

100 ГАДОЎ ВЛКСМ

Сын, сям’я, камсамол і “Вясёлка”

Нататкі пра выбар жыццёвага шляху і тое, як былі камсамольскі ваяк Уладзімір Ліпскі стаў вядомым дзіцячым пісьменнікам

І першыя свае літаратурныя “пробы пяр” — то былі дзённікавыя запісы, назіранні за тым, як расце маленькі сын Ігар — Ліпскі чытаў пісьменнікам якраз у будынку ЦК: “З тых запісаў пазней атрымалася кніга “Рыгоркавы прыгоды”. Але першым выйшла кніга, я ўрыўкі Васілю Вітку прынес, у рэдакцыю “Вясёлкі”. Сядзеў там ён, Алесь Пальчэўскі, Сяргей Грахоўскі — тры літаратурныя волаты ў адным пакойчыку. Вітка ўсміхнуўся: “Чытайце, Валодзя, што вы нам прынеслі”. Я працаваў тады ў камсамоле, а “Вясёлка” была ў тым жа будынку, па вуліцы Карла Маркса, 40. І я проста спуціўся на паверх уніз”.

Чытанне было ў канцы 60-х, і якраз гэта, прызнаецца Уладзімір Сцяпанавіч, быў першапачатковы дзіцячы й маладзёжны літаратурны творчасці. Акрыліла ўдача: на цэлы разварот, два яго апавяданні змясціла “Вясёлка”. Потым яны й пасябравалі з Віткам. Кніжка ж “Рыгоркавы прыгоды” атрымалася тоненькая. Пісьменнік знайшоў яе неак у бібліятэцы, зачытаную й абарваную. То, казаў, памяню на новую: вялікі фаліант, выбраныя апавяданні для дзяцей.

Вось так — праз сына, сям’ю, камсамол і “Вясёлку” — рухаўся Уладзімір Ліпскі ў літаратуру. Пасля ён і яшчэ друкаваўся ў “Вясёлцы”, так і пайшло. Аднак і досвед камсамольскі, набыты з часам уменні працаваць з людзьмі, “вырашаць пытанні”, “дасягаць пастаўленых мэтаў”, як казалі ў тым асяродку — усё спатрэбіліся, калі неяк Іван Шамякін запрасіў Ліпскага ў Саюз

пісьменнікаў: адказным сакратаром. І цяпер Уладзімір Сцяпанавіч згадвае гады ў камсамоле з вялікай удзячнасцю, кажа: “Гэта мой Байканур!”.

…Помніцца, якім шокам для некаторых маіх цэкоўскіх калег напрыканцы 80-х, у пару перабудовы, было пачуць ад грузінскіх юнакоў: што яны ў першую чаргу — грузіны, а потым — камсамольцы. Тады ж рыхтаваўся маладзёжны фестываль дружбы, і гасцей з Тбілісі запрасілі ў Мінск. Падобныя “крамольныя” размовы — пра павагу да роднай мовы, гісторыі свайго народа, пра нацыянальную самасвядомасць — не ўпісаліся ў тагачасны “рэгламент працы” і беларускага ЦК камсамола. Ну а што “Вясёлка” (дарэчы, тады — выданне ЦК ЛКСМБ) на чале з Уладзімірам Ліпскім і ў той час пісала пра любоў да Беларусі, вучыла дзетак любіць родную прыроду, роднае слова, маму з татам — не выклікала пытанняў. Можа, таму, што галоўрэд — свой чалавек, ідэйны. І яму давяралі!

А ён, мой старэйшы калега, здолеў, прайшоўшы праз камсамол, увабраць з яго ўсё лепшае. Ды прыўнесці ў сваю творчасць і народную мудрасць — ад зямлі, ад роду, ад бацькоў. Здолеў ад кароткіх дзіцячых апавяданняў праз дзясяткі кніг — а выйшла іх з-пад пяр Уладзіміра Ліпскага больш за 70! — узняцца да гістарычнага рамана: сёлетак закончыў вялікі твор “Цар”. Вось, мяркую, падзівіліся б ягоныя папелчнікі з ЦК 60-х, калі б нехта відушчы ім сказаў: а вось гэта малады чалавек, што загадвае ў вас аддзела прапаганды й

агітацыі, з часам напіша кніжкі “Мама. Малітва сына” і “Бацька. Пісьмы на неба”.

Ды хто б тады яму, таму пра року, паверыў? Але ж так сталася. Ён памятае, як палілі яго родную вёску гітлераўскія карнікі: “Мне было тры годзікі толькі. Маленькая вёска, мірныя людзі. Чым яна ім перашкаджала? Ускочыў на вуліцу партызанскі разведчык у нядзельку раніцай, праляцеў галопа і крычаў: “Вас будуць паліць, ідзе карны атрад. Ратуйся!” Паказаў, куды бегчы. Пяць хвілін на зборы. Мая мама схапіла мяне на рукі, загарнула ў поспілку на плечы... Астатнім пяцёрым — хайцеся за падол. І бягом. Увесь нажытак застаўся ў хаце. Бацька, непісьменны, зняў іконку і ў печы ўзяў чыгунок бульбы. Каб нечым накарміць дзяцей у лесе. Вось пра што думалі бацькі... Я ім вельмі ўдзячны, і знак тае ўдзячнасці — мае кнігі”.

Уладзімір Ліпскі перакананы: без роднай мовы, без моцнай сям’і, павягі да бацькоў, да роду, да гісторыі Бацькаўшчыны — няма ніякай “светлай будучыні” ў народа. Таму й лічыць галоўным у інфармацыйным полі краіны — часопіс “Вясёлка”, якім кіруе ўжо 40 гадоў (у снежні ў Тэатры юнага глядача, казаў, юбілей будзе святкавацца). Часопіс, як і сам пісьменнік, гаворыць з малымі чытачамі пра вечныя каштоўнасці. А пра што піша былы камсамольскі работнік у сваёй новай аповесці-споведзі “Мая Беларусь”, што ўлетку пабачыла свет і прызначана для сямейнага чытання — расказам іншым разам.

КОЛЕРЫ СЯБРОЎСТВА

Родныя песні з трох краін

У сёлетнім XXII фестывалі беларускай песні ў Літве, які прымаў горад Вісагінас, паўдзельнічалі таксама беларускія гурты з Латвіі ды Беларусі

Сем творчых калектываў з розных гарадоў Літвы, а таксама з Латвіі ды Беларусі паўдзельнічалі ў XXII міжнародным фестывалі беларускай песні, які прайшоў сёлета 6 кастрычніка ў Вісагінасе. Ладзіла яго Згуртаванне беларускіх грамадскіх арганізацый Літвы. Змагла ж адбыцца імпрэза дзякуючы падтрымцы Дэпартамента нацыянальных меншасцяў пры Урадзе Літвы, Амбасадар Беларусі ў Літве. Гэты фест, нагадаю, кожны год праходзіць у розных гарадах Літвы, дзе працуюць беларускія суполкі: Вільнюс, Клайпеда, Панявежыс, Шальчынінкай,

Шаўляй, Друскінінкай, Вісагінас.

Пачалося спеўнае свята з адкрыцця перасоўнай выставы “Жыццё ў Слове” з фондаў Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры. На пачатку фест-канцэрта вядучыя Сяргей Шабадалаў і Валянціна Іванова не прамінулі сказаць: беларусы таварыства “Крок” у Вісагінасе святкуюць сёлета 20-гадовы юбілей свайго вальнага калектыву “Світанак”.

Гледачоў і ўдзельнікаў канцэрта віталі ганаровыя госці: Амбасадар Беларусі ў Літве Аляксандр Кароль, мэр Вісагінаса Даля Штраўпайце, загадчык консульскага аддзела Пасольства Расіі ў Літве Тацыяна Наважылава, Ганаровы консул Казахстана ў Літве Іонас Ягмінас, прэзідэнт Згуртавання беларускіх грамадскіх арганіза-

цый Літвы Ларыса Слесарава, дырэктар Цэнтра беларускай культуры й старшыня Беларускага таварыства “Уздым” у Даўгаўпілсе Жанна Раманоўская, член Саюза пісьменнікаў Беларусі Станіслаў Валодзька. На свяце былі й старшыні беларускіх суполак Літвы Алег Давідзюк, Рэгіна Дзьмухоўская, Марыя Рабовіч, Валянцін Стэх.

У сёлетнім фестывалі паўдзельнічалі розныя беларускія вальнаыя гурты: “Сябрына” з Вільнюса (мастацкі кіраўнік Валянціна Кавальчук), “Сузор’е” і “Світанак” з Вісагінаса (імі кіруюць адпаведна Ніна Мельнікава і Алена Пішчыкене), “Раніца” з Шальчынінкай (Францішак Міцкевіч), “Купалінка” з Клайпеды (Валянціна Снігур). Ганаровымі гасцямі фестывала былі запрошаны гурты “Купалінка” з Даўгаўпілса (Латвія,

Вісагінас. На XXII фестывалі беларускай песні ў Літве.

Вячаслаў Пятроў), “Церніца” з Мінска (Галіна Несцяровіч) і Аляксандра Гайдук, спявачка з Беларускай сталіцы. Са сцэны гучала багата беларускіх народных і аўтарскіх песень, якія цёпла сустракалі глядзчы. І на гэты раз гучалі песні на словы Станіслава Валодзькі “Ода Беларусі”, “Зязюля”, “Дзічка” і гімн беларусаў Літвы “Беларускі дом” кампазітараў Аляксандра Рудзя, Сяргея Ціханавы і Міколы Яцкова ў выкананні Сяргея Шабадалава, ансамбляў “Рані-

ца” і “Купалінка” (Клайпеда), а гімн у завяршэнне канцэрта выконваўся сумесна ўсімі ўдзельнікамі фестывала.

Выказваем удзячнасць Дэпартаменту нацыянальных меншасцяў пры Урадзе Літвы, Амбасадзе Беларусі ў Літве за падтрымку фестывала. Дзякуем Згуртаванню беларускіх грамадскіх арганізацый Літвы, намаганні якіх кожны фестывалі створаны, сталёў — і стаў цяпер святам, якое пайдноўвае беларусаў.

Вольга Відзівіч, г. Вісагінас

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Спеўныя традыцыі Полаччыны

Прэзентацыя першага студыйнага кампакт-дыска “Зялёны явар, дуброва. Музыка Полаччыны” фальклорнага гурта “Варган” прайшла ў Мінску

Вечарынка ў “Грай-кафэ”

Традыцыйныя спевы і музыка беларусаў яшчэ шырэй пайшлі ў свет дзякуючы альбомаму “Зялёны явар, дуброва. Музыка Полаччыны” фальклорнага гурта “Варган”. “Кампакт-дыск дае магчымасць пачуць беларускую традыцыйную музыку ў неапапсаванай форме, да таго ж і ў непсеўдафальклорным выглядзе, а найбольш прыбліжанай да традыцый Полацкай зямлі”, — лічыць Сяржук Доўгушаў, ініцыятар стварэння альбома, спадзяецца: яго добра ўспрымуць на Віцебшчыне, на Полаччыне. Да таго ж, падзяліўся меркаваннем, варта знаёміць з традыцыйнымі спевамі і беларусаў замежжа. Таму ён збіраецца прэзентаваць дыск у сваіх замежных паездках.

Ганны Міхайлаўны Шчарбаковай з вёскі Шастова Полацкага раёна.

І яшчэ — пра гучанне кампазіцый, песень з альбома. Было ў мяне ўражанне асабістай прысутнасці там, дзе робіцца палывы запіс, гэта значыць на нейкім свяце, вечарыны, ігрышчы. Сяржук Доўгушаў, ініцыятар стварэння альбома, спадзяецца: яго добра ўспрымуць на Віцебшчыне, на Полаччыне. Да таго ж, падзяліўся меркаваннем, варта знаёміць з традыцыйнымі спевамі і беларусаў замежжа. Таму ён збіраецца прэзентаваць дыск у сваіх замежных паездках.

Удзельнікі гурта “Варган” у Мінску

Зайграйце, музыкі!

Фальклорны гурт “Рэхта” з Лепельскага раёна

Энергія продкаў

Між тым у культурных асяродках замежжа бадай што й не знаёмы з беларускай традыцыйнай музыкай. Бо інтарэс да этнічнай, аўтэнтчнай музыкі ў саміх нас узнік параўнальна нядаўна. “Большасць людзей, на жаль, знаёмы толькі са сцэнічнымі формамі фальклору, — тлумачыць кіраўніца гурта “Варган” Вольга Емяльянчык. — А гэта — зусім іншае мастацтва, яно вельмі адрозніваецца ад аўтэнтчнага. Перад усім па той прычыне, што аўтэнтчны фальклор ніколі не быў прызначаны для сцэны. Гэта музыка, якая гучала пад час святаў, абрадаў, бясседаў і паправаў ўдзелу ўсіх людзей. Калі танцы — то ўсе танцаць, калі хета песню завёў — то ўсе падхопліваюць. Гэтыя песні даўгія, сюжэтныя, і чалавеку недасведчанаму вельмі цяжка такі матэрыял успрыняць,

калі ён гучыць са сцэны”, На яе думку, традыцыйны фальклор і разлічаны на аматара: “У адрозненне ад поп-музыкі, якая лёгка ўспрымаецца і можа гучаць фонам, многія музычныя жанры, напрыклад, джаз, ці сімфанічная музыка, патрабуюць спецыяльнага настрою і падрыхтоўкі. Гэта ж датычыць і традыцыйнай музыкі. Калі ж слухач настроены адпаведным чынам, такая музыка можа закрэпаць вельмі глыбокія струны душы”.

Аднак і ў “Грай-кафэ” ў Мінску, дзе прэзентаваўся кампакт-дыск, “Варган” выйшаў на сцэну, выступаў. “Людзей выпадковых на прэзентацыі не было: яны хацелі пачуць беларускую народную песню, музыку. Публіка вельмі цёпла нас прымала, так што і мы спявалі ў асалоду, на добрым узроўні”, — дзялілася ўражаннямі Вольга Емяльянчык. А прычыну свайго

захвалення народнымі спевамі яна тлумачыць так: “Як дакранаешся і паглыбляешся ў культуру традыцыйных беларускіх спеваў, то яна не адпускае і дае вельмі шмат жыццёвых сіл. Для мяне, напрыклад, выкананне аўтэнтчных песень — гэта спосаб аднаўлення энергетычнай сувязі з продкамі”.

Песні ад бабуль і дзядуль

Аўтэнтчным спевам і музыцы нельга навучыцца па нотах: яны ж не перадаюць характар і манеру выканання. Тое можна пераняць толькі з голасу вясковых выканаўцаў. Такіх бабуль і дзядуль і знаходзяць Вольга Емяльянчык ды аднадумцы з гурта “Варган”, які яна стварыла. “Варганцы” — гэта людзі-энтузіясты, гатовыя ездзіць па вёсках Беларусі, каб прадоўжыць народную песенную традыцыю. Каштоўны набытак гуртоўцаў, якім яны

гатовы дзяліцца з іншымі, — аўдыёзапісы, прывезеныя імі з этнаграфічных экспедыцый у беларускую глыбінку.

Фальклорны гурт “Варган” утварыўся ў 2010 годзе на базе гістарычна-філалагічнага факультэта Полацкага дзяржуніверсітэта. Аснова рэпертуару сёння — беларускія традыцыйныя песні розных жанраў: календарныя, сямейна-абрадавыя, лірычныя. Прычым з розных рэгіёнаў Беларусі. Асабліва ж увага — да спеўных традыцый Беларускага Падзвіння, па якім і ладзіцца большасць этнаграфічных экспедыцый.

Цяпер “Варган” — гэта і творчая лабараторыя, і сяброўскае кола душэўных людзей, што вывучаюць, пераймаюць, прадаўжаюць традыцыі беларускай культуры. На базе гістфака штогод з’яўляюцца рэпетыцыі, ладзяцца майстар-класы па традыцыйных беларускіх танцах, бываюць і творчыя сустрэчы з цікавымі людзьмі, гуртамі з Беларусі і замежжа. Сама ж Вольга Емяльянчык, дацэнт кафедры гісторыі і турызму Полацкага дзяржуніверсітэта, нязменная кіраўніца і натхняльніца гурта, больш за 10 гадоў праводзіць вачкальныя майстар-класы па традыцыйным беларускім спеваў у Польшчы і Беларусі.

Ганна Лагун.

Фота: Андрэй Землякоў.

ЗОЛАТА СЛОЎ

Паліграфкамбінат імя Якуба Коласа падараваў чытачам зборнік “Францускі Скарына на мовах народаў свету” — і ўжо ў трэцім выданні

Папярэднія выданні з перакладамі аднаго верша пра вялікую любоў усяго

Скарына па свеце крочыць

жывога да сваіх родных мясцін (дакладней — з паэтычнымі пераўвасабленнямі знакамітага ўрыўка з прадмовы першадрукара да кнігі “Юдзіф” на мовы розных народаў) былі здзейснены ў 2014 і 2015 гадах Выдавецкім домам “Звязда”. Цяпер пад адной вокладкай сабраны тэксты на 65 мовах, уключна з мовай арыгінала: старабеларускай. Пабеларуску ў зборніку змешчаны пераклады Сяргея Панізьніка, Алеся Разанава, Івана Саверчанкі.

Шмат і перакладаў на мовы народаў Расіі: аварскую, агульскую, балкарскую, бурацкую, даргінскую, кабардзінскую, калмыцкую, карацінскую, комі, крымскататарскую, кумыкскую, курдскую, лакскую, лезгінскую, марыйскую, нагайскую, нанайскую, рутульскую, саамскую, табасаранскую, татарскую, тацкую, тувінскую, удмурцкую, хакаскую, цахурскую, чачэнскую, чувашскую, шорскую. І тое не мяжа, бо паэзія ў Расіі сёння ствараецца як мінімум на 57 мо-

вах. Так што ў кнігі з патрыятычным, поўным любові да Радзімы творам Францыска Скарыны павінна быць новае выданне. Запрашаем нашых суайчыннікаў за межамі Беларусі, у розных краінах таму паспрыяць. Спадзяемся і на беларускія Амбасады, іх аддзяленні па свеце. Хацелася б прадставіць ужо выдданую кнігу ў розных краінах, найперш — на міжнародных кніжных выставах, кірмашах.

Алесь Карлюкевіч

ТРАДЫЦЫ

Жывяць таленты “Жывіцу”

На маёй малой радзіме, у Рэчыцкім раёне, да мастацкай самадзейнасці далучаны й тыя, каму за 80 і нават за 90 гадоў

Пашчасціла мне пазнаёміцца з сябрамі клуба “Жывіца”, які плённа працуе ў Рэчыцкім гарадскім Палацы культуры. Гэта творчая суполка, у якой раскрываюць свае таленты людзі розных узростаў і прафесій. Яны захапляюцца народнымі рамёствамі, мастацтвам, песнямі. Некаторыя пішуць вершы, песні. Пра тое — і радкі сяброўкі клуба “Жывіца” Ніны Скараход: “Цяжка тут на кім спыніцца, —/ Усе таленты ў “Жывіцы”./ Тут і песні, і буклеты, / І свае ж у нас паэты”. Прычым апантанія самадзейнай творчасцю артысты не толькі, як кажуць, сябе забяўляюць — едуць выступаць у вёскі Гомельшчыны, радуюць канцэртнымі праграмамі гараджан. У вёсках Рэчыцкага раёна сябры “Жывіцы” хораша, з шанаваннем народных абрадаў і традыцый святкуюць Савін дзень, Варварын дзень, Багач. Іх удзел у жніўных, Калядных святах таксама заўсёды да месца, прыносяць іскрынку веселасці.

Такой актыўнасці клуба можна пазаздросціць, бо многім ягоным сябрам, аказваецца, далёка за 70: па 85 і нават 90 гадоў. Прышлі ж некаторыя ў “Жывіцу” яшчэ, самі жартуюць, у дапенсійным савецкім мінулым. Ва ўсіх за плячыма доўгія

Людміла Грызунова з Міколам Котавым

гады працы, багаты прафесійны досвед. Таму ў клубе і ўзніклі асобныя суполкі кулінараў, працаўнікоў на ніве культуры і псіхолагаў, салістаў, паэтаў, майстроў народнай творчасці, тэатралаў, захавальнікаў народных абрадаў і традыцый, дзяцей вайны... Прычым кожны, расказвалі мне, імкнецца падзяліцца з іншымі сваім уменнем, сакрэтамі майстэрства. Скажам, былі тэхнолаг-кулінар Зінаіда Рыгораўна Антоненка праводзіць кулінарныя майстар-класы, былая культуратроніца і псіхолаг Алена Валянцінаўна Цэйко працуе з дзецьмі ў праектах “Дзяцінства без насілля”, майстар народнай

творчасці Валянціна Савельеўна Жаўцілава ладзіць майстар-класы па вырабе абрадавых лялек і лялек-мотанак. Свае маршруты, месцы прыкладання сіл і ў былых сведкаў вайны: яны дзеляцца ўспамінамі пра сваё ваеннае дзяцінства ў школах і гімназіях раёна.

Да клубнай дзейнасці актыўныя “Жывіцы” падключаюць сваіх дзяцей і ўнукаў. І моладзь пачала сустракацца, рэалізоўваць задуму. Узнік клуб эстэтычнага й патрыятычнага выхавання “Сям’я” — ён працуе ў цесным кантакце з “Жывіцай”: гэтае творчае аб’яднанне, якім кіруе Людміла Грызунова. Мне

прыемна было пабыць на рэпетыцыі, пазнаёміцца з Людмілай Уладзіміраўнай. Гэта энергічны чалавек, яе перапаўняюць творчыя планы, да таго ж аддана мая калега, як і я, найперш традыцыйнай беларускай культуры. Сама піша сцэнары, сама рэжысуе гарадскія народныя святы. Нават уласны майстар-клас праводзіць — расказвае пра народныя святы, традыцыі, абрады ў палескіх вёсках.

Цяпер мае землякі-сябры з “Жывіцы” рыхтуюцца святкаваць юбілей клуба: яму 25 гадоў. Днём нараджэння лічыцца 1 кастрычніка, ды, ведаю, святочныя імпрэзы “Жывіца” распачне ў лістападзе. З тае пары, як рэчыцкі клуб “Жывіца” пасябраваў з нашым Тэатрам фальклору “Матуліна хата” (што ў тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва Маскоўскага раёна Мінска), мы пачалі разам ладзіць сустрэчы, канцэрты, браць удзел у сумесных абрадава-карагодных дзях. Запашалі ў “Матуліну хату” пагасцяваць паэтаў з Рэчыцы, носьбітаў традыцыйнай культуры, вясковыя таленты. Я падарыў сябрам сваю кніжку з песнямі “Ад Дняпра, Прыпяці да Матулінай хаты”. Цяпер “Жывіца” ды “Матуліна хата” разам рыхтуюць да

Людміла Грызунова

выдання кнігу — пра народныя традыцыі, каб зафіксаваць каштоўны досвед багатага духоўна-культурнага жыцця беларусаў, спрыяць яго зберажэнню, пашырэнню і ў гарадскіх умовах.

Асабіста для мяне тыя, хто жывіць талентамі “Жывіцы” — землякі, сябры. А Рэчыца, дзе створаны клуб, — родны мой горад, як і родная тамтэйшая вёска Гарывада. У Рэчыцы, помніцца, у цяжкія пасляваенныя гады пасвіў я коз, калі вяртаўся са школы. Там прыслухоўваўся, як спяваюць спелыя каласы пшаніцы, а велічны Дняпро нібыта падпявае ім сваімі хвалямі. Матуля вучыла мяне якраз у Рэчыцы любіць працу. І там я пачаў зарабляць на хлеб — на фанерна-мэблевым камбінаце, а ў вольны час танцаваў у ансамблі заводскога Палаца культуры. Так, з танцамі, потым, як кажуць, выйшаў у людзі. З тае пары штораз, як прыезджаю на малую радзіму, то заўсёды ўспамінаю дзяцінства, юнацтва. А мае землякі заўсёды мяне цёпла сустракаюць.

Мікола Котаў, харэограф, кіраўнік Тэатра фальклору “Матуліна хата”

КНИЖНАЯ ПАЛІЦА

Для тых, хто ў творчасці

Новыя выданні для аматарскіх калектываў мастацкай творчасці прадставіў нядаўна Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур

Усім тром кнігам убачыць свет дапамог аддзел народнай творчасці, створаны ў цэнтры гэтым летам пад кіраўніцтвам фалькларыста Алеся Лозкі. Сам Аляксандр Юр’евіч, многім вядомы як аўтар “Беларускага народнага календара”, на гэты раз прадставіў сваю новую грунтоўную працу пад назвай “Святы Беларусі”. Навукова-папулярнае выданне распавядае пра гісторыю паходжання і сутнасць найбольш вядомых, папулярных народных, рэлігійных, дзяржаўных свят і святочных дзён беларусаў. Кніга можа быць карыснай пры падрыхтоўцы святочных імпрэзаў калектывамі народнай творчасці.

Аляксандр Лозка стаў рэдактарам і зборніка “Песенны масток”, у якім змешчаны 20 песень кампазітара з Браслава Альберта Белуса на словы паэта з Даўгаўпілса Станіслава Валодзькі, які родам з Астравеччыны. Амаль усе тыя песні таленавітых творцаў гучаць ужо на розных сцэ-

нічных пляцоўках Беларусі, Латвіі ды іншых краін.

І трэцяя кніжка, якую былі рады атрымаць аматары харэаграфічных калектываў ад супрацоўнікаў аддзела народнай творчасці: нотнае выданне “Музычнае суправаджэнне ўрокаў беларускага народна-сцэнічнага танца”. У зборніку пададзены музычныя творы, апрацаваныя

Вокладка зборніка

рознымі спецыялістамі, па трох раздзелах: музыка для практыкаванняў ля станка, на сярэдзіне залы і выканання эцюдаў. Дапаможнік рэкамендаваны канцэртмайстрам аматарскіх харэаграфічных калектываў.

Усе тры кніжкі былі бясплатна перададзены ў мастацкія ка-

Альберт Белусь выступае на прэзентацыі

лектывы Беларусі, беларускія гурты ў замежжы. Цяпер жа ў РЦНК ідзе праца над асобным навукова-папулярным выданнем “Творчыя калектывы беларусаў замежжа”, і першы том яго, мяркуецца, выйдзе ў 2019 годзе. Складаюць кнігу Аляксандр Лозка і Валянціна Грышкевіч, намесніца дырэктара РЦНК. Выданне рыхтуецца ў рамках падпраграмы “Беларусы ў свеце” дзяржаўнай праграмы “Культура Беларусі” на 2016–2020 гады. Першы том распавядае пра жыццё бела-

русаў за межамі Бацькаўшчыны ў розныя перыяды, развіццё там грамадска-культурных суполак, мастацкіх калектываў, дзейнасць творчых асоб — музыкантаў, спевакоў, танцораў, акцёраў, кампазітараў, пісьменнікаў, мастакоў, майстроў. Другі том плануецца прысвяціць непасрэдна вядомым творчым калектывам беларусаў замежжа.

Аляксандр Лозка гаворыць: у працы, наладжанні сувязяў з творчымі суполкамі ў розных краінах складальнікам кнігі ў многім дапамагаюць беларускія Амбасады, а таксама ўласныя сувязі супрацоўнікаў цэнтра.

Ганна Лагун

ДАБРАЧЫННАСЦЬ

Спявалі з ветэранамі

Беларусы Тальяці прадаўжаюць цыкл сустрэч з мясцовымі ветэранамі

Артысты з нашай беларускай суполкі “Нёман” выступалі ў бібліятэцы “Истоки” перад гледачамі старэйшага пакалення, ветэранамі працы. Дэманстраваліся ўрыўкі з вядомых мастацкіх кінафільмаў “Дайце кнігу скаргаў”, “Дзяўчаты” — а мы ўсе разам песні з іх спявалі. Скажам, вядомаму “Потому что на 10 девчонок...” у выкананні Марыі Пархоменкі — знакамітай спявачкі, дарэчы, былі беларускія родавыя карані. Хораша вялі сустрэчу Алена Чурбакова і Вольга Горшанева.

У той жа дзень быў дэбют у новых удзельнікаў ансамбляў беларускай песні: цяпер у нас ёсць, акрамя “Купалінкі” ды “Зорчак”, і моладзевы гурт “Беларусачкі”. У рэпертуары ж — не толькі беларускія песні, але й пастаноўкі дзіцячых казак на беларускай мове. Юныя Варвара Смарцова і Валерыя Труфанова чыталі верш пра добры вечар, а 5-гадовы Дзяніс Шчацінін — верш “Пра бабулю”. Кацшоша Вашчанка з ансамбля “Беларусачкі” выканала песню “Крыніца”.

Людміла Дзёміна, г. Тальяці

Чытайце газету ў інтэрнэце на партале zviazda.by

Заснавальнік:
Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова
“Выдавецкі дом “Звязда”
Галоўны рэдактар
Іван ЖДАНОВІЧ

Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск, вул.
Б. Хмяльніцкага, 10-а. Пакой 907.
E-mail: glas_radzimy@tut.by
Тэлефон: + 375-17-287-19-19

Рэдакцыйнае пасведчанне №61.
Выдадзена 16.07.2018 года
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь

Падпіска на газету “Голас Радзімы” ідзе ў Беларусі на 2019 год

Выдавец:
Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова
“Выдавецкі дом “Звязда”
Дырэктар – галоўны рэдактар
Павел Якаўлевіч СУХАРУКАЎ

Аб’ём выдання: 2 друк. арк.
Падпісана да друку: 26.10.2018 г.
Наклад 352 экз.
Заказ –
Выходзіць 2 разы на месяц

Месяца друкавання:
Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства
“БудМедыаПраект”. ЛП №02330/71 ад 23.01.2014.
Вул. Веры Харужай, 13/61. 220123 Мінск,
Рэспубліка Беларусь

© “Голас Радзімы”, 2018

Рукпісы прымаюцца толькі ў электронным выглядзе, не вяртаюцца і не рэдакуюцца. Пазіцыя рэдакцыі ды аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках “Голасу Радзімы”, могуць не супадаць